

بررسی معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

فاطمه دربان (MSc)^۱، فتحعلی عظیمی رودکنار (MSc)^۲، فاطمه غفاری (PhD)^{۳*}، سپیده عظیمی رودکنار (BSc)^۲

۱-دانشکده پرستاری و مامایی ایرانشهر، دانشگاه علوم پزشکی ایرانشهر

۲-دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد

۳-مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری رامسر، دانشکده پرستاری فاطمه زهرا (س)، دانشگاه علوم پزشکی بابل

دریافت: ۹۶/۱/۲۱، اصلاح: ۹۶/۴/۱۴، پذیرش: ۹۶/۵/۲

خلاصه

سابقه و هدف: یکی از نگرانی‌ها و دغدغه‌ها در جامعه و به ویژه برای افراد در شرف ازدواج همسر می‌باشد. از این رو آشنایی جوانان با معیارهای اصیل و منطقی انتخاب همسر به منظور تشکیل خانواده‌ای سالم و کاهش تعارضات بین زوجین، ضروری به نظر می‌رسد. لذا هدف از این مطالعه، تعیین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌باشد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع توصیفی و مقطعی بود که واحدهای پژوهش آن را ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد تشکیل می‌دادند که به شیوه خوشه‌ای و طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه پژوهشگر ساخته‌ای بود که با ۴۲ سؤال معیارهای انتخاب همسر دانشجویان را در ۵ بعد ویژگی‌های خانوادگی، ظاهری، روانی، اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی- مذهبی می‌سنجید. روایی آن به روش روایی صوری و محتوا و پایایی آن به شیوه آزمون-آزمون مجدد و همسانی درونی بررسی و تأیید شد. **یافته‌ها:** یافته‌های این مطالعه نشان داد که به‌طور کلی مهم‌ترین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان به ترتیب عبارت انداز: نداشتن نقص عضو ظاهری (۷۶/۶٪)، صداقت (۷۰/۰٪)، وفاداری (۶۴/۸٪)، تفاهم فکری (۶۱/۳٪)، زیبایی چهره (۶۱/۳٪) و مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه (۵۴/۲٪). از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه معیارهای انتخاب همسر در حیطه ویژگی‌های ظاهری به نسبت حیطه‌های خانوادگی، روانی، اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی- مذهبی از اهمیت بیشتری برخوردار بود. **نتیجه‌گیری:** از آنجایی که انتخاب همسر بر اساس معیارهای صحیح از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر ازدواج موفق هست؛ لذا به‌منظور حفظ و ارتقاء سلامت دانشجویان، پیشنهاد می‌شود مسئولان و برنامه ریزان بستری را فراهم نمایند تا دانشجویان با معیارهای اصیل فرهنگی، دینی و اجتماعی انتخاب همسر آشنا شوند. **واژه‌های کلیدی:** انتخاب همسر، معیار انتخاب همسر، دانشجویان.

مقدمه

سرنوشت-ساز است زیرا آن‌ها تا آخر عمر شریک غم و شادی هم خواهند بود. بنابراین در این مورد نباید سطحی عمل نمود بلکه دقت و توجه عمیق و مشورت و بررسی-های دقیق لازم است (۶). از طرفی باید به این نکته توجه داشت که ازدواج و همسرگزینی پدیده‌ای مطلق و فارغ از بستر زمان و مکان نیست؛ در هر زمان و در هر جامعه چهره خاص دارد و با جامعه نیز دگرگون می‌شود و از مهم‌ترین شاخص‌های تحرک اجتماعی در هر جامعه است. نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که نظام سنتی انتخاب همسر نه تنها در کشورهای توسعه یافته بلکه در کشورهای درحال توسعه نیز دستخوش دگرگونی‌های اساسی شده است (۷، ۸، ۹). متأسفانه ما در جوامع مختلف و نیز در جامعه خود، شاهد بسیاری از ناسازگاری‌های خانوادگی و افزایش روزافزون پدیده شوم طلاق هستیم که نتایج تحقیقات مختلف نشان داده است که مهم‌ترین عوامل ایجاد این ناسازگاری‌ها، عدم شناخت و تعمق کافی افراد در امر انتخاب همسر است (۸). اگر جوانان با معیارهای اصیل و منطقی در انتخاب همسر آشنایی داشته باشند به یقین این تعداد از خانواده‌های اجتماع، متزلزل نمی‌شود. در واقع ازدواج‌هایی موفق هستند که در آن ملاک‌های انتخاب به‌درستی رعایت شده باشند و طرفین از ملاک‌های خودآگاهی و تعریف روشنی داشته باشند (۹). اگر ازدواج تا حد معقول بر اساس معیارهای صحیح صورت گیرد

ازدواج به‌عنوان مهم‌ترین رفتار اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و کسب امنیت همواره مورد تأیید بوده است (۱) و نقش مهمی در ورود انسان به دوره بزرگسالی دارد (۲). ازدواج مهم‌ترین قدمی است که یک فرد در زندگی برمی‌دارد و موفقیت در دیگر مراحل زندگی به موفقیت در این مرحله بستگی دارد؛ در واقع ازدواج ممکن است تمام زندگی یک شخص را از نو بسازد یا خراب کند، می‌تواند باعث رشد جنبه‌های اخلاقی در انسان گردد یا وی را به انسانی افسرده و شکست‌خورده تبدیل نماید (۳). هر چند تشکیل خانواده را باید عملی ارادی دانست که به خواست، تمایلات و دیدگاه‌های فردی افراد مربوط می‌شود اما زندگی اجتماعی انسان و روابط پیچیده او با محیط و اجتماع، ازدواج و فرایند آن را تحت تأثیر روابطی دوسویه با متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی و حتی سیاسی قرار می‌دهد، ضمن آنکه انگیزه‌ها و تمایلات افراد نیز از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد (۴). تشکیل خانواده‌ای باثبات تابع عوامل مختلفی قرار دارد که یکی از مهم‌ترین این عوامل انتخاب همسر هست که به یکی از نگرانی‌ها و دغدغه‌ها در جامعه و به تبدیل شده است (۵). انتخاب همسر جزئی از مراحل رشد روانی انسان محسوب می‌شود که موضوعی پیچیده و تصمیمی تأثیرگذار بر روی زندگی آینده فرد می‌باشد. انتخاب همسر چه برای مرد و چه برای زن یک مرحله جدید و

*مسئول مقاله: دکتر فاطمه غفاری

آدرس: میدان انقلاب، بیمارستان امام سجاده (ع)، دانشکده پرستاری مامایی فاطمه زهرا (س) رامسر

تلفن: ۱۱۵۵۲۱۵۱۵۱+

E-mail: ghafarifateme@yahoo.com

روانی (۱۲ عبارت)، اقتصادی-اجتماعی (۹ عبارت) و فرهنگی-مذهبی (۸ عبارت) مورد بررسی قرار می‌داد. نمره‌گذاری هر عبارت به صورت عبارت‌های بی‌تأثیر (۰)، کم (۱)، متوسط (۲)، زیاد (۳) و خیلی زیاد (۴) بود. به منظور تعیین روایی، این پرسشنامه در اختیار ۱۰ تن از اساتید صاحب‌نظر دانشگاه علوم پزشکی مشهد و دانشکده علوم تربیتی دانشگاه فردوسی قرار داده شد و نظرات اصلاحی آنان اعمال شد. پایایی این پرسشنامه به شیوه آزمون - آزمون مجدد با فاصله دو هفته بر روی ۵۰ دانشجوی محاسبه شد که ضریب آلفای کرون باخ ۰/۷۹ به دست آمد. همچنین پایایی آن به شیوه همسانی درونی نیز سنجیده شد که ضریب آلفای کرون باخ ۰/۸۵ به دست آمد.

بعد از تصویب شورای پژوهشی دانشگاه و تأیید طرح در کمیته اخلاق و کسب معرفی‌نامه از دانشکده پرستاری و مامایی مشهد، پژوهشگر اقدام به نمونه‌گیری نمود؛ به این صورت که پژوهشگر با توجه به برنامه کلاسی و ساعات حضور واحدهای پژوهش در دانشکده به دانشکده‌های مورد نظر مراجعه می‌نمود و بعد از پایان کلاس، در مورد اهداف پژوهش به واحدهای پژوهش توضیح داده و در صورت تمایل واحدهای پژوهش برای شرکت در مطالعه پرسشنامه را در اختیار آنان قرار می‌داد تا تکمیل نمایند. نحوه پاسخ‌دهی به پرسشنامه نیز توسط پژوهشگر به واحدهای پژوهش توضیح داده می‌شد. همچنین به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه مانده و نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی نیست. پژوهشگر در زمان پر کردن پرسشنامه‌ها به سؤالات شرکت‌کنندگان پاسخ می‌داد و ابهامات را رفع می‌نمود. تکمیل هر پرسشنامه به طور متوسط به ۱۰ دقیقه زمان نیاز داشت. پرسشنامه‌ها پس از تکمیل نیز توسط خود پژوهشگر جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده شد. برای توصیف اطلاعات جمع‌آوری شده از میانگین، انحراف معیار، جدول توزیع فراوانی (نسبی، مطلق) استفاده شد. برای تعیین ارتباط میانگین نمرات با جنس، وضعیت تاهل، وضعیت سکونت، رشته تحصیلی و ترم تحصیلی از آزمون کای دو استفاده شد و با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، ارتباط بین میانگین نمرات با سن مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

میانگین سنی دانشجویان 20.7 ± 1.5 سال بود که در محدوده سنی ۱۸ تا ۲۶ سال قرار داشت. اکثر واحدهای پژوهش مؤنت (۶۴/۵٪) و مجرد (۸۵/۸٪) بودند. ۵۲/۸٪ دانشجویان مورد مطالعه خوابگاهی و مابقی بومی بودند که با خانواده خود زندگی می‌کردند. از نظر مقطع تحصیلی ۵۰٪ واحدهای پژوهش در مقطع دکترا، ۴۰٪ کارشناسی و ۱۰٪ در مقطع کاردانی مشغول به تحصیل بودند و اکثر شرکت‌کنندگان (۳۸/۱٪) در سال سوم تحصیلی قرار داشتند. از نظر شغل پدر و مادر، ۷۱/۱٪ مادر خانه‌دار و ۶۴/۱٪ پدر کارمند داشتند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که به‌طور کلی مهم‌ترین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان به ترتیب عبارت‌اند از: نداشتن نقص عضو ظاهری (۷۶/۶٪)، صداقت (۷۰/۰٪)، وفاداری (۶۴/۸٪)، تفاهم فکری (۶۱/۳٪)، زیبایی چهره (۶۱/۳٪) و مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه (۵۴/۲٪). یافته‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که اصالت خانوادگی (۵۲/۳٪) و تناسب مالی (۴۲/۸٪) مهم‌ترین معیارهای حیطة ویژگی‌های خانوادگی بود (نمودار شماره ۱). در بعد ویژگی‌های ظاهری، نداشتن

تا حدی می‌توان مطمئن بود که شالوده استواری برای خانواده و تربیت فرزند بنا شده است و برعکس چنانچه تنها بر اساس احساسات و تمایلات زودگذر و ملاک‌های مادی و ظاهری و شاخص‌های واهی صورت گیرد، می‌تواند در وحدت و انسجام خانواده و تربیت فرزندان و بهداشت روانی آن‌ها مشکلاتی ایجاد کند (۱۰). از آنجایی که دانشجویان شاخص‌های علمی و حساس‌ترین اقشار هر جامعه می‌باشند که سازنده‌ترین نیروی هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهند، توجه به نیازهای تشکیل خانواده در این قشر نقش مهمی در پیشرفت جامعه ایفا می‌کند (۹). یافته‌های مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۸۷) نشان داد که تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسؤلیت‌پذیری، زیبایی و جذابیت ظاهری، شناخت قبل از ازدواج، عشق و علاقه، رضایت والدین مهم‌ترین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران بودند (۹). در پژوهش دیگری که توسط حرازی و همکاران انجام شده بود، معیارهای ازدواج از نظر دانشجویان به ترتیب عبارت‌اند از: بالیمان بودن، خوش‌اخلاق بودن، مسؤلیت‌پذیری، وفاداری، وجاهت و زیبایی بود (۱). با توجه به این نکته که سلامت روانی-اجتماعی جامعه در گرو سلامت خانواده است و این امر به ازدواج مناسب و انتخاب معیارهای شایسته در گزینش همسر مربوط می‌شود و با عنایت به ریشه‌های عمیق فرهنگی و وجود خرده‌فرهنگ‌های متفاوت، ضرورت بررسی مسئله ازدواج و نقاط ضعف و قوت آن در جامعه از دیدگاه‌های مختلف و در مناطق فرهنگی و جغرافیایی گوناگون احساس می‌گردد، لذا با توجه به اهمیت ازدواج موفق و تأثیر آن بر سایر ابعاد زندگی، پژوهشگران در نظر دارند معیارهای انتخاب همسر را از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد بررسی نمایند.

مواد و روش‌ها:

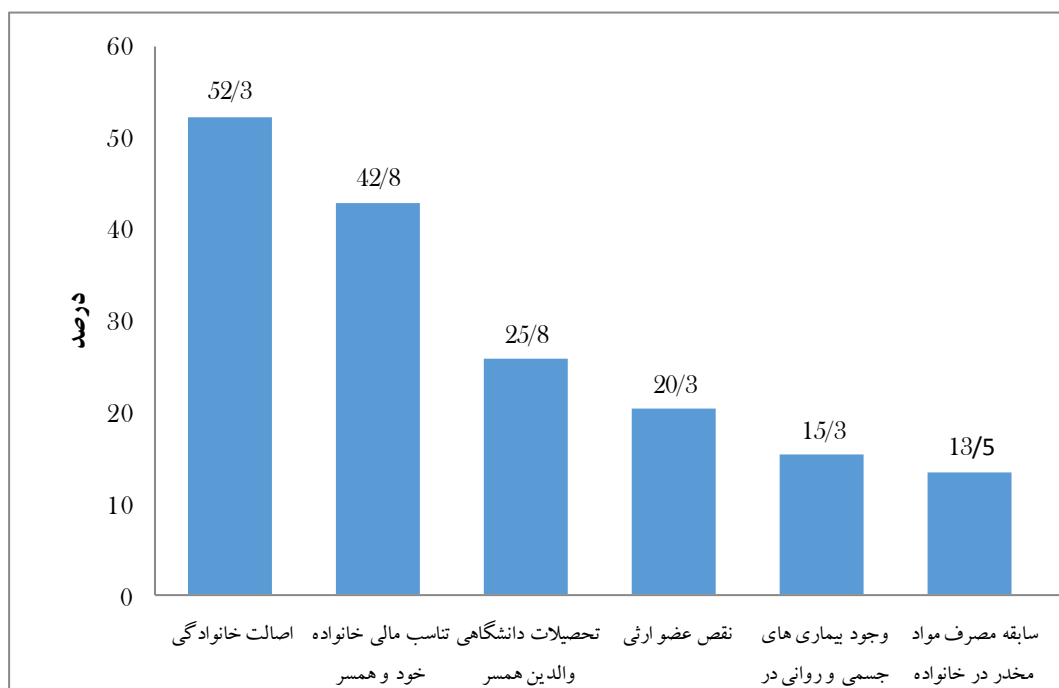
این تحقیق به صورت توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی است که بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۳۹۳ انجام شد. معیارهای ورود این مطالعه شامل تمایل داشتن برای شرکت در پژوهش و اشتغال به تحصیل در یکی از دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی مشهد و معیارهای خروج آن عدم تمایل برای ادامه حضور در پژوهش و انتقالی گرفتن یا فارغ‌التحصیل شدن در هنگام اجرای پژوهش بود. برای تعیین حجم نمونه، ابتدا یک مطالعه مقدماتی بر روی ۵۰ دانشجوی انجام گرفت و بر اساس نتایج آن با داشتن ضریب اطمینان ۹۵٪ و دقت ۰.۵٪، ۳۸۰ نفر به دست آمد. با توجه به احتمال ریزش واحدهای پژوهش ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه نهایی در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش خوشه‌ای طبقه‌ای بود که واحدهای پژوهش از دانشکده‌های پرستاری و مامایی (۷۵ نفر)، دندانپزشکی (۶۵ نفر)، پزشکی (۷۵ نفر)، داروسازی (۶۰ نفر)، پیراپزشکی (۷۰ نفر) و بهداشت (۵۵ نفر) انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش شامل پرسشنامه پژوهشگر ساخته‌ای بود که با توجه به اهداف تحقیق و مطالعه جدیدترین منابع و مقالات مرتبط تهیه شده بود. این پرسشنامه از دو قسمت تشکیل شده بود: قسمت اول مشخصات دموگرافیک واحدهای پژوهش را مورد بررسی قرار می‌داد و حاوی ۱۰ سؤال (سن، جنس، وضعیت تاهل، ترم تحصیلی، رشته تحصیلی، وضعیت سکونت، میزان تحصیلات والدین، شغل والدین) بود. قسمت دوم مشتمل بر ۴۲ عبارت بود که معیارهای انتخاب همسر را در ۵ حیطة خانوادگی (۷ عبارت)، ظاهری (۶ عبارت)،

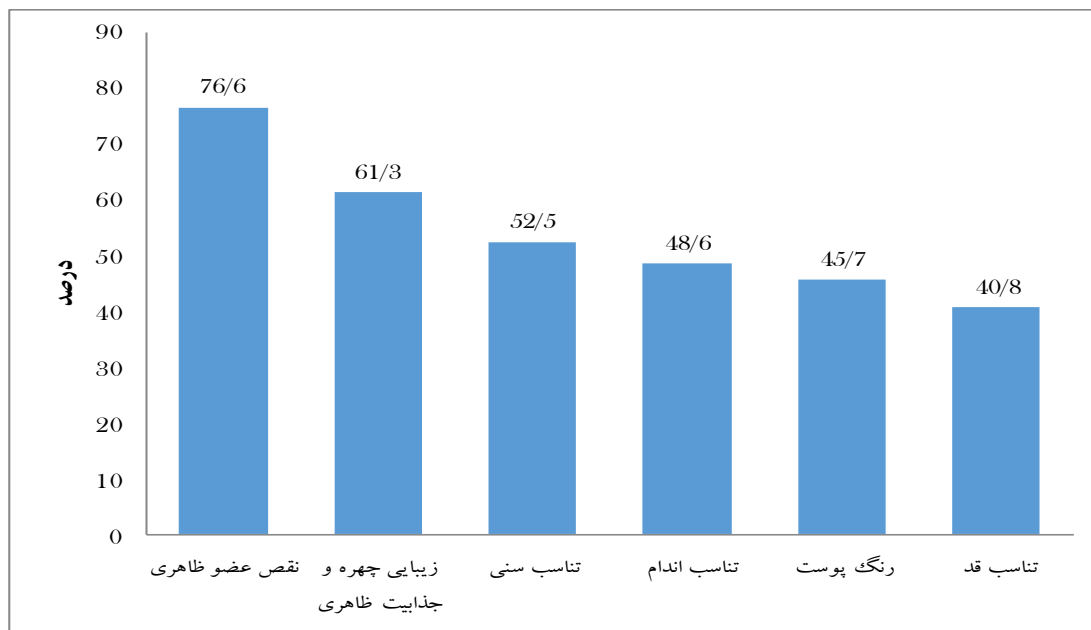
نقص عضو ظاهری (۷۶/۶٪)، زیبایی چهره و جذابیت ظاهری (۶۱/۳٪) و تناسب سنی (۵۲/۲٪) مهم‌ترین معیارهای واحدهای پژوهش بودند (نمودار شماره ۲). یافته‌های این مطالعه نشان داد که صداقت (۷۰/۰٪)، وفاداری (۶۴/۸٪)، تفاهم فکری (۶۱/۳٪) و مسئولیت‌پذیری (۵۳/۳٪) مهم‌ترین معیارهای بعد ویژگی‌های روانی بود (نمودار شماره ۳). در بعد اقتصادی-اجتماعی مهم‌ترین معیارهای واحدهای پژوهش خوش‌زبانی و معاشرتی بودن همسر (۵۱/۶٪)، تمکن مالی (۴۷/۵٪) و شغل مستقل (۴۷/۵٪) بودند (نمودار شماره ۴). مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه (۵۴/۲٪)، باایمان بودن (۵۲/۵٪)، داشتن مذهب مشترک (۴۹/۵٪) و تطابق فرهنگی (۴۸/۵٪) مهم‌ترین معیارهای حیطه فرهنگی-مذهبی از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه بود (نمودار شماره ۵).

از نظر ارتباط عوامل مورد بررسی با متغیر جنس، نتایج آزمون کای دو نشان داد ارتباط معنی‌داری بین جنسیت و معیارهای انتخاب همسر وجود دارد

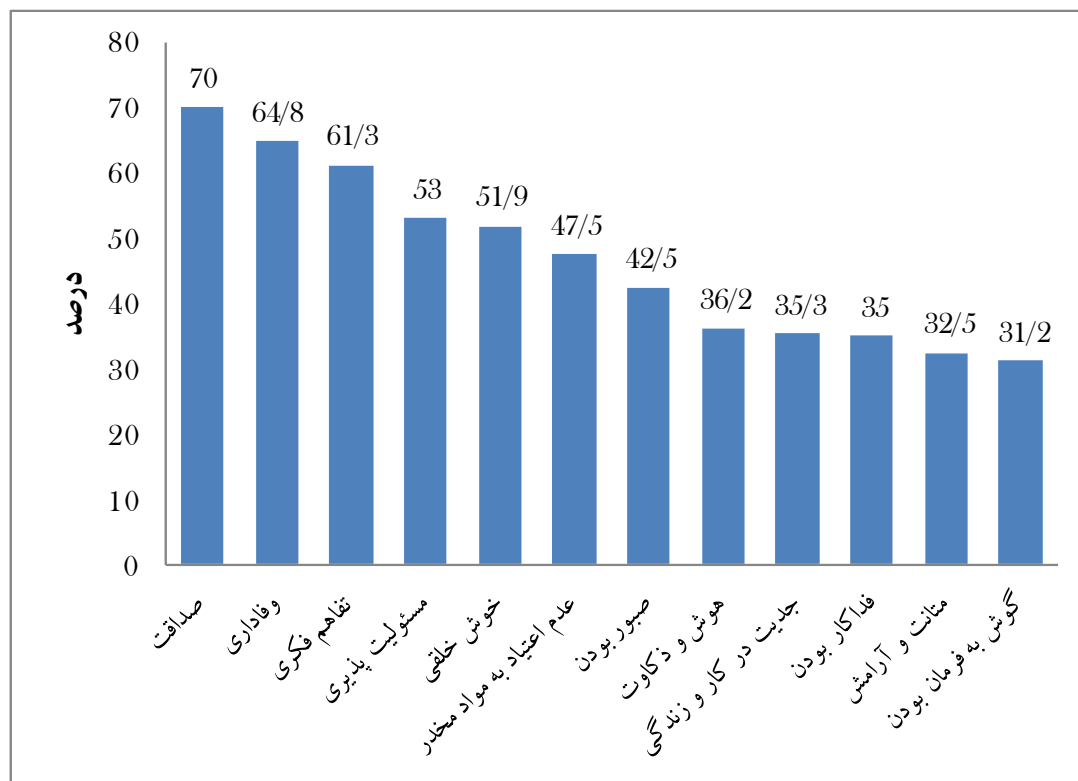
($p < 0.05$)؛ به طوری که تمکن مالی طرف مقابل، شغل همسر، باایمان بودن و مسئولیت‌پذیری برای دختران اهمیت بیشتری داشت و زیبایی چهره، تناسب اندام و مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه از نظر پسران مهم‌تر بودند. نتایج آزمون آماری کای دو نشان داد بین متغیر وضعیت تاهل با معیارهای انتخاب همسر ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($p < 0.05$)؛ به طوری که برای دانشجویان مجرد اصالت خانوادگی و ویژگی‌های ظاهری مهم‌تر بودند اما برای متأهلین مسئولیت‌پذیری، تفاهم فکری، صبور بودن و شناخت قبل از ازدواج بیشتر اهمیت داشتند. همچنین بر اساس یافته‌های این مطالعه بین مقطع تحصیلی معیارهای انتخاب همسر ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($p < 0.05$) برای دانشجویان مقطع دکترا اصالت خانوادگی، تناسب مالی با خانواده همسر و داشتن شغل با شأن اجتماعی بالا و برای دانشجویان مقطع کاردانی و کارشناسی شغل مستقل و مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه مهم‌تر بودند.

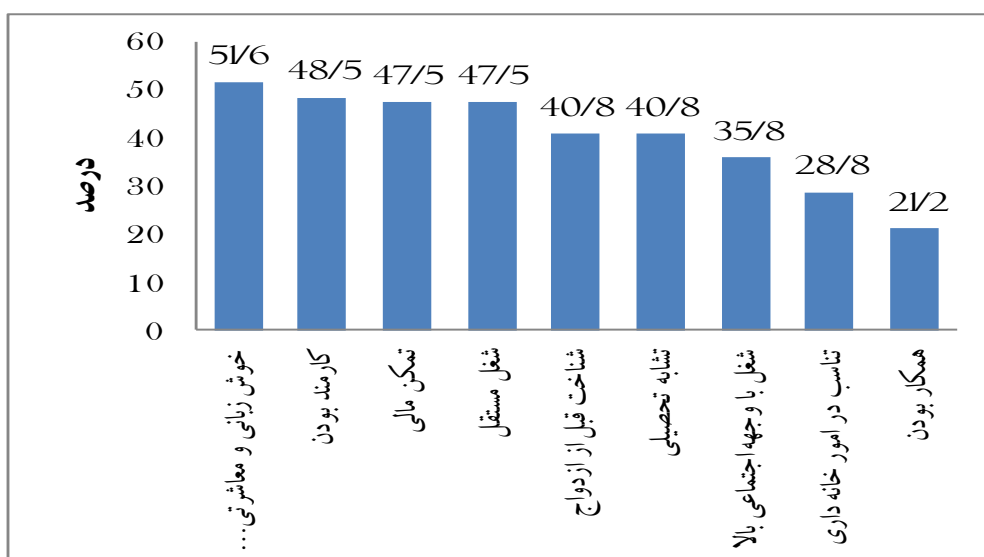
نمودار ۱: فراوانی معیارهای بعد ویژگی‌های خانوادگی انتخاب همسر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

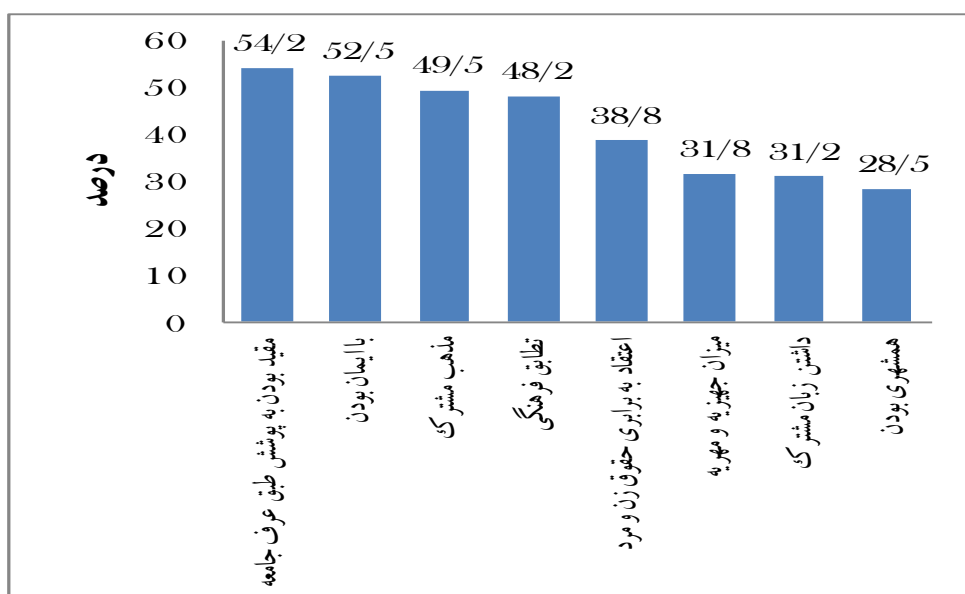
نمودار ۲: فراوانی معیارهای بعد ویژگی‌های ظاهری انتخاب همسر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نمودار ۳: فراوانی معیارهای بعد ویژگی‌های روانی انتخاب همسر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نمودار ۴: فراوانی معیارهای بعد ویژگی‌های اقتصادی اجتماعی انتخاب همسر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

نمودار ۵: فراوانی معیارهای بعد ویژگی‌های فرهنگی مذهبی انتخاب همسر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این مطالعه دانشجویان، نداشتن نقص عضو ظاهری، صداقت، وفاداری، تفاهم فکری، زیبایی چهره و مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه را مهم‌ترین معیارهای انتخاب همسر ذکر نمودند. در پژوهشی که توسط حرازی و همکاران انجام شد، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد، بالیمان بودن، خوشا خلاق، مسئولیت‌پذیری، وفاداری و جذابیت جسمانی را به‌عنوان ۵ معیار مهم انتخاب همسر بیان کردند که با مطالعه ما همخوانی دارد (۱): اما در مطالعه

ما برخلاف تحقیق حرازی و همکاران معیارهای حیطة ویژگی‌های ظاهری به

نسبت حیطة‌های خانوادگی، روانی، اقتصادی اجتماعی و فرهنگی مذهبی از اهمیت بیشتری برخوردار بود. علت این تفاوت احتمالاً این است که در دهه اخیر بر نقش جذابیت جسمانی به‌عنوان یک متغیر مهم و معنی‌دار بیشتر اهمیت داده می‌شود. طبق نظریه انتخاب جنسی در انتخاب همسر، ادراک جذابیت احتمال پذیرش فرد را بالا می‌برد؛ چراکه افراد زیبا احتمال بارور شدن جفتشان را افزایش می‌دهند

حکیم روابط زناشویی دارد (۱۵). در مطالعه میمنت حسینی و همکاران مهم‌ترین اولویت بعد فرهنگی مذهبی اعتقاد به برابری حقوق زن و مرد بود که با مطالعه ما همخوانی نداشت (۱۰). علت این تفاوت احتمالاً ناشی از متفاوت بودن محیط پژوهش و زمان انجام پژوهش می‌باشد. مطالعه میمنت حسینی و همکاران در تهران انجام شده است که از نظر بافت فرهنگی مذهبی با شهر مشهد و استان خراسان متفاوت است. از سویی مطالعه میمنت حسینی در سال ۱۳۸۴ انجام شده است که مسئله برابری حقوق زن و مرد طی آن دوره به علت تازگی و مطرح شدن این موضوع در رسانه‌ها، بیشتر مورد توجه بوده است.

از نظر ارتباط عوامل مورد بررسی با متغیر جنس، یافته‌های حاصل از مطالعه عباس زاده و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد که زیبایی چهره برای پسران نسبت به دختران از اهمیت بیشتری برخوردار است و شغل همسر برای دختران مهم‌تر از پسران بود که با یافته‌های تحقیق ما همخوانی دارد (۱۶).

نتایج مطالعه **Khallad** (۲۰۰۵) نیز نشان داده زنان به وضعیت اقتصادی بیش از مردان اهمیت می‌دهند (۱۷). در مطالعه ما نیز پسران بیشتر به زیبایی و دختران بیشتر به مسائل اقتصادی و مذهبی توجه می‌کنند. این تغییر جهت و نگرش مردان در جامعه و در اولویت قرار دادن نقش زیبایی دختران در انتخاب همسر می‌تواند علل متعدد و متفاوتی داشته باشد؛ از یکسو اهمیت دادن به زیبایی همسر در فرهنگ ملی و مذهبی جامعه‌ی ما به چشم می‌خورد و مردان برای انتخاب همسران زیبا توسط آموزه‌های دینی و نیز آموزه‌های تربیتی خانواده تشویق شده و می‌شوند از سوی دیگر همان‌گونه که جانسن در پژوهش خود به آن اشاره می‌کند ممکن است با توجه به آن که همسران زیبا احتمال بارور شدن شریک جنسی‌شان را بالا می‌برند، یکی دیگر از دلایل گرایش بالای پسران در اولویت دادن به زیبایی، علاقه‌ی آنان برای باقی گذاشتن نسلی از خود باشد (۱۱).

در مقابل علاقه‌ی دختران به مذهبی بودن همسر شاید بدان علت باشد که ممکن است دختران تصور کنند افراد مذهبی تعهد و پایبندی بیشتری نسبت به زندگی نشان می‌دهند که همسو با یافته‌های لی و همکاران است که معتقدند دختران به امکانات و تعهد بیش از سایر ملاک‌های انتخاب همسر اهمیت می‌دهند. علاوه بر این با توجه به نقش دین و مذهب به عنوان یک عامل تأثیرگذار در زندگی فردی و اجتماعی مردم ایران، ممکن است دختران اعتماد بیشتری نسبت به این افراد داشته باشند. با توجه به نقش معیارهای انتخاب همسر در استحکام خانواده‌ها و با توجه به جوان بودن جمعیت در ایران و افزایش روزافزون موارد ازدواج و اهمیت این امر سرنوشت ساز در ارتقاء سلامت جسمی، روانی، اجتماعی خانواده و در نهایت جامعه، توجه به چگونگی معیارهای انتخاب همسر و امر ازدواج به صورتی که اولویت مطرح می‌شود و آموزش‌های مدون در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. مهم‌ترین محدودیت این مطالعه، تفاوت‌های فردی، خصوصیات روانی و ویژگی‌های شخصیتی و خانوادگی تأثیرگذار بر پاسخ به سؤالات که کنترل کامل آن مقدور نیست. از آنجایی که دانشجویان شاخص‌های علمی و حساس‌ترین اقشار هر جامعه می‌باشند، توجه به نیازهای عاطفی، اجتماعی و روانی آن‌ها و سالم نگه‌داشتن این قشر آسیب‌پذیر از وظایف مدیران و برنامه

(۱۱). اگرچه در آموزه‌های دینی و فرهنگی کشور ما به زیبایی همسر به‌عنوان یک معیار مورد توجه قرار گرفته است اما توجه بیش‌ازاندازه جوانان امروزی به این معیار قابل تأمل است؛ علت این امر احتمالاً تأثیرپذیری از رسانه‌های فرهنگی غربی و به دنبال آن کم‌رنگ شدن اخلاقیات در جامعه است. در پژوهش دیگری که در مورد معیارهای انتخاب همسر زوجین در شرف ازدواج شهر تهران انجام شده بود، اولویت‌های اول در انتخاب همسر، اصالت خانوادگی، عدم نقص عضو ظاهری، صداقت، معاشرتی بودن، اعتقاد به برابری زن و مرد و اولویت‌های آخر تعداد اعضای خانواده، رنگ پوست، عدم اعتیاد به سیگار، کارمند بودن و همشهری بودن بودند که با مطالعه ما همخوانی دارد (۱۰). همچنین یافته‌های مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۸۷) نشان داد که مهم‌ترین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسؤلیت پذیری، زیبایی و جذابیت ظاهری بودند که با مطالعه ما همخوانی دارد. یافته‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که اصالت خانوادگی و تناسب مالی مهم‌ترین معیارهای حیطه ویژگی‌های خانوادگی بود (۹). در بعد ویژگی‌های ظاهری، نداشتن نقص عضو ظاهری، زیبایی چهره و جذابیت ظاهری و تناسب سنی مهم‌ترین معیارهای واحدهای پژوهش بودند که با مطالعه زارع شاه آبادی (۱۲) و میمنت حسینی و همکاران همخوانی دارد (۱۰). در مطالعه صالحی راد (۱۳۸۰) نیز اکثر واحدهای پژوهش به سلامت جسمی و ظاهری همسر اهمیت زیادی می‌دادند (۱۳). یافته‌های این مطالعه نشان داد که صداقت، وفاداری، تفاهم فکری و مسؤلیت‌پذیری مهم‌ترین معیارهای بعد ویژگی‌های روانی بود. در مطالعه میمنت حسینی و همکاران (۱۰) حرازی و همکاران (۱) و **Buss** و همکاران (۲۰۰۳) (۱۴) نیز مهم‌ترین معیارهای روانی مورد توجه واحدهای پژوهش صداقت، وفاداری و تفاهم فکری و خوش خلقی و مسؤلیت‌پذیری بود که با مطالعه ما همخوانی دارد (۱۴). در بعد اقتصادی-اجتماعی مهم‌ترین معیارهای واحدهای پژوهش خوش‌زبانی و معاشرتی بودن همسر، تمکن مالی و شغل مستقل بودند. باس و همکاران (۲۰۰۳) (۱۴) و میمنت حسینی و همکاران (۱۰) نیز در پژوهش خود دریافتند که اکثر واحدهای پژوهش به معاشرتی بودن همسر اهمیت می‌دهند؛ که با مطالعه ما همسو می‌باشد اما در مطالعه میمنت حسینی و همکاران وضعیت اقتصادی و کارمند بودن کمترین اولویت را داشت (۱۰) که با نتایج مطالعه ما همخوانی ندارد (۱۰).

علت این تفاوت احتمالاً اختلاف سطح تحصیلات می‌باشد. مطالعه ما روی دانشجویان انجام شده است که ۵۰٪ آن‌ها در مقطع دکترا قرار داشتند؛ همین امر باعث شده است تا سطح توقعات آنان به تبع موقعیتی که دارند، بالا رفته و موقعیت مالی و اجتماعی همسر جزء اولویت‌های مهم انتخاب همسر آنان باشد. مقید بودن به پوشش طبق عرف جامعه، باایمان بودن، داشتن مذهب مشترک و تطابق فرهنگی مهم‌ترین معیارهای حیطه فرهنگی-مذهبی از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه بود که با مطالعه حرازی و همکاران (۱) همخوانی داشت. **Sullivan** (۲۰۰۱) در مطالعه خود در زمینه نقش مذهب و ازدواج در کالیفرنیا به این نتیجه رسید که باورهای مذهبی برخلاف سایر ملاک‌های زودگذر، اثر طولانی‌تری در

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی با کد "۸۹۱۸" می باشد. بدین وسیله از دانشگاه علوم پزشکی مشهد به دلیل تامین اعتبار این تحقیق و از دانشکده پرستاری و مامایی مشهد و دانشجویان مورد مطالعه به خاطر همکاری صمیمانه، تشکر و قدردانی می شود.

ریزان بخصوص دولتمردان می باشد. امید است با بررسی نتایج تحقیقاتی که در زمینه دیدگاه دانشجویان پیرامون ازدواج صورت می گیرد، برنامه ریزی و سیاستگذاری مناسبی در این زمینه از سوی دست اندرکاران کشور انجام گرفته و با برگزاری کلاس ها و کارگاه های آموزشی موثر و مناسب، دانشجویان با معیارهای اصیل انتخاب همسر که همسو با آموزه های دینی، فرهنگی و اجتماعی می باشد آشنا شوند.

Study the criteria of choosing spouse from the perspective of the students in Mashhad University of Medical Sciences

F. Darban (MSc)¹, F. Azimi Roudkenar (MSc)², F. Ghaffari(PhD)^{3*}, S. Azimi Roudkenar (BSc)²

1.Irانشahr School of Nursing and Midwifery, Irانشahr University of Medical Sciences, Irانشahr, I.R. Iran

2.Mashhad School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, I.R. Iran

3.Ramsar Nursing Care Research Center, Babol University of Medical Sciences, Babol, Mazandaran, I.R. Iran

---

Caspian Journal of Health and Aging; 2(1); Spring & Summer2017;PP:44-52

Received: Apr 10th 2017, Revised: Jul 5th 2017, Accepted: Jul 24th 2017.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Choice of spouse is one of the concerns of the society, especially for people who want to choose their spouse. Therefore, it is necessary for young people to become familiar with original and reasonable criteria of spouse choice, in order to form the healthy families and lessen intra-family conflicts. So, the aim of this study was to determine the criteria of spouse choice from the perspective of the students in Mashhad University of Medical Sciences

METHODS: In this descriptive cross-sectional study,400 students of Mashhad University of Medical Sciences, who were selected using stratified and cluster sampling methods. Data were collected using researcher-made questionnaire containing 42 questions on the criteria of spouse choice and measuring five dimensions including family, physical, psychological, socio – economic and cultural – religious characteristics. The reliability of questionnaire was approved by professors of Mashhad University of Medical Sciences and Faculty of Education in Ferdowsi University, and its validity was approved using test – retest and internal consistency methods.

FINDINGS: The results indicated that the most important criteria of spouse choice were: having no physical impairment (76.6%), honesty (70%), loyalty (64.8%), intellectual understanding (61.3%), facial elegance (61.3%) and bounding to wear according to the custom of the society (54.2%). Physical characteristic than others had great importance.

CONCLUSION: Since the spouse choice based on correct criteria is the most important factor affecting successful marriage; therefore, it is suggested that the authorities and managers should plan a program for familiarity of students with original cultural, religious, and social criteria to maintain and develop the health of students.

KEY WORDS: *criteria, spouse choice, student.*

Please cite this article as follows:

Darban F, Azimi Roudkenar F,Ghaffari F, Azimi Roudkenar S.Study the criteria of choosing spouse from the perspective of the students in Mashhad University of Medical Sciences. CJHAA.2017;2(1):44-52.

---

*Corresponding author: F. Ghaffari (PhD)

Address:. Enghelab Squire,Imam Sajjad Hospitai,Fateme Zahra Nursing& Midwifery School Ramsar,mazandaran, I.R.Iran

Tel: 01155225151

E-mail: ghafarifateme@yahoo.com

References

1. Harrazi MA, HosseiniMotlagh SM, Sadrian MR. The attitude of medical studentstowardsmarriage. J ShahidSadoughi Univ Med Sci. 2001;1(9): 37-43.
2. Mousavi, A. before marriage consultant, a practical view, Tehran: MehrKavian publications, 2007.
3. Shahidi M, Yosofi F. study of the problems and criteria of marriage in the students at KordestanMedical University. Journal of Teb and Tazkieh. 2001;43:23-5.
4. Zarabi V, Mostafavi F. surveying the effective factors on the age of wives' marriages in Iran; an economic approach. Economical research seasonal magazine. 2011;11(4):33 – 64.[In Persian]
5. Friedman M. Family Nursing Research, Theory and Practice. 5th edition. New Jersey: Pearson Education, Inc, 2003.
6. Mohanadi Eshthardi M. Marriage and method of spouse-keeping, according to islam. Tehran:Nabavi publications; 2005.[In Persian]
7. AhmadiMovahed M. Marriage and divorce criteria, and surveying its changes in the country, with the emphasis on province statistics, during 2002 – 2007. population seasonal magazine. 2008;15 (63):1 – 25.[In Persian]
8. Shoaekazemi M, JafariHarandi M.The contrastive survey of the attitudes of single and married students to marriage according to Glasser real treatment method. Social research seasonal. 2009;2(4):28 – 111.
9. Heydari J, Jafary H, Afzali M, Mohamad pour R, MahmodiGh. marriage criteria according to single students of Mazandaran university of medical sciences students' point of view. Nursing research. 2009;3(10 & 11):55 – 62.[In Persian]
10. Hoseini M, Mohamadi M, Yaghmaie F, AlaviMajd H. Criteria of marrying couples for mateselection in Tehran. Pajoohandeh. 2008;60:505-12.[In Persian]
11. Johnston VS. Mate choice decisions: The role of facial beauty. Trends Cogn Sci. 2006;10:9-13.
12. Zare Shah Abadi A, Zare Shah Abadi A. Surveying the criteria of spouse selection between students of Yazd University. Population-research seasonal. 2002;39:21 – 33.[In Persian]
13. Salehirad A. Surveying the attitude of girl students of Uromieh university related to the effective factors on growing the marriage age. [MSc thesis], Tehran: rehabilitation and welfare school;2001.[In Persian]
14. Buss DM, Shackelford T K, Kirkpatrick L A, Larsen R J. A half century of matepreferences: The cultural evolution of values. Journal of Marriage and the Family. 2001;63(2):491-503.
15. Sullivan KT. Understanding the relationship between religiosity and marriage.J Fam Psychol. 2001;15(4):610-26
16. Abbaszadeh M, Behi M, Darbandi MA, yusefi M, JamalzadehF.Criteria of spouse selection in the boy and girl students in the Zabol University of Medical Sciences in 2008. Rostamineh. 2010;3:80-8
17. Khallad Y. Mate selection in Jordan: Effects of sex, socio-economic status, and culture. J Soc Pers Relat. 2005; 22(2):155-68.